

Wspomnienie pośmiertne o Profesorze Zbigniewie Szczerbie

(*1930 †2024)

Prof. dr hab. inż. Zbigniew Szczerba (fot. Politechnika Gdańska)

Profesor Zbigniew Szczerba, bez wątpienia, należy do grona jednych z najwybitniejszych absolwentów I-ego Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Czarneckiego w Chełmie. Zbigniew Szczerba urodził się w 1930 roku w Czeremsze. Naukę w naszej szkole rozpoczął jeszcze w okresie II wojny światowej na tajnych kompletach. Jego wychowawczynią była Pani Profesor Zofia Książek, o której wypowiadał się zawsze z największym szacunkiem. Egzamin maturalny zdał w 1948 roku.

Po maturze podjął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej. Tytuł zawodowy inżyniera uzyskał w 1952 roku, zaś tytuł magistra inżyniera w roku 1956. Pracę zawodową podjął jednak już w roku 1951 w Zakładach Budowy Sieci i Stacji Elektrycznych w Gdańsku, a następnie w Zespole Elektrociepłowni Gdynia. Jego dalsza praca zawodowa była związana z automatyką systemów elektroenergetycznych, najpierw w Pracowni Automatyki Instytutu Energetyki w Gdańsku, następnie przez pięć lat pracował na stanowisku wicedyrektora w Instytucie Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu. Praktyka zawodowa inżyniera Zbigniewa Szczerby była ściśle połączona z pracą naukową. W 1963 został doktorem nauk technicznych, w 1977 doktorem habilitowanym, a w 1979 roku otrzymał tytuł profesora. W poszczególnych latach pracował w Politechnice Gdańskiej jako: kierownik Zakładu Elektroenergetyki, przez dwie kadencje był dziekanem Wydziału Elektrycznego (1981–1987), stworzył Katedrę Systemów Elektroenergetycznych, był prorektorem do spraw nauki (1990–1996). Był znakomitym wykładowcą, jako profesor pracował do 2010 roku. W pewnym okresie (1987-1990) był profesorem Uniwersytetu Technicznego w Oranie. Stworzył szkołę naukową z zakresu automatyki i sterowania w systemach elektroenergetycznych. Wypromował wielu doktorów. Był autorem ponad 60 patentów oraz przeszło 250 prac naukowych, w większości wdrożonych i publikowanych w kraju i za granicą. Był członkiem wielu stowarzyszeń naukowych i technicznych krajowych i międzynarodowych, w tym m.in.: Komitetu CIGRE (Międzynarodowa Rada ds. Systemów Elektroenergetycznych), Komitetu Problemów Energetyki Polskiej Akademii Nauk (PAN), przewodniczącym Sekcji Systemów Elektroenergetycznych Komitetu Elektrotechniki PAN*.

Z Profesorem Zbigniewem Szczerbą zetknąłem się w 1982 roku. W roku 1981 rozpocząłem bowiem pracę w Instytucie Hydrotechniki Politechniki Gdańskiej na stanowisku asystenta w Katedrze Budownictwa Wodnego, która od lat współpracowała z Wydziałem Elektrycznym

w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji elektrowni wodnych. W latach 1981 – 1986 współuczestniczyłem w Rządowym Programie Badawczo-Rozwojowym PR-8, dotyczącym rozwoju energetyki wodnej, w którym Instytut Elektroenergetyki i Automatyki Wydziału Elektrycznego pełnił rolę tzw. koordynatora II stopnia. Profesor Zbigniew Szczerba był w tym czasie Dziekanem Wydziału. Naukowo i organizacyjnie był jednocześnie zaangażowany w realizację Programu PR-8. W tym czasie zawiązała się nasza znajomość na polu naukowym, która była kontynuowana przez wiele następnych lat.

Chciałbym tu wspomnieć o pewnej dygresji. Otóż podczas jednej z konferencji naukowo-technicznej, która odbywała się pod koniec lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku pod patronatem Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żarnowiec, w miejscowości Nadole, nad Jeziorem Żarnowieckim (w północnej Polsce), razem z Profesorem jedliśmy obiad, w obecności jeszcze innych osób. Profesor wspominał swoje młodzieńcze lata i w pewnym momencie zaczął opowiadać o Chełmie i o swojej szkole średniej. Zapytałem Profesora, o jakiej szkole mówi? Wyjaśniłem, że jestem Chełmianinem. Profesor odpowiedział, że mówi o I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Czarnieckiego. Odpowiedziałem, że ja też jestem absolwentem tej samej szkoły, przy czym ja maturę robiłem w 1975 roku. Obaj byliśmy zaskoczeni, gdyż nigdy nie rozmawialiśmy ze sobą na tematy prywatne, tylko zawsze na tematy zawodowe, choć znaliśmy się już blisko 20 lat. Nasze kontakty, w zasadzie nie były zbyt częste. Pracowaliśmy przecież na różnych wydziałach, a pod względem wieku dzieliło nas całe pokolenie. Od tego pamiętnego obiadu, staliśmy się sobie już znacznie bliżsi. Gdy w 2006 roku trafiłem na jedno z pierwszych spotkań Klubu Wybrzeżowych Czarniecczyków, zrzeszającego absolwentów I LO w Chełmie, których los skierował na Wybrzeże, wspomniałem koleżance Teresie Rokickiej – Synowieckiej, sekretarzowi naszego Klubu, że na Politechnice Gdańskiej, pracuje jeszcze jeden Czarniecczyk, profesor Zbigniew Szczerba, który w tym czasie pełnił funkcję prorektora uczelni ds. nauki. Zaowocowało to tym, że niebawem Profesor stał się członkiem naszego Klubu, a od jednego z kolejnych spotkań Prezesem Klubu.

Profesor chętnie uczestniczył w spotkaniach Klubu, na których zawsze tryskał humorem. Był urodzonym gawędziarzem. Często wspominał swoje szkolne lata i chętnie opowiadał o swoich nauczycielach, a których ja jeszcze też miałem przyjemność poznać na swoich lekcjach w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych. Opowiadał o nauczaniu w ramach tajnych kompletów w czasie wojny. Wspominał o migracji tysięcy ludzi, którzy przewijali się przez Chełm we wrześniu 1939 roku, uciekających przed niemieckim najeźdźcą z zachodniej i centralnej Polski na wschodnie rubieże kraju, a także o wędrownikach w następnych latach zawieruchy wojennej i zaraz po wojnie, gdy wracali ze wschodu tzw. repatrianci. Podczas tych wędrowek część migrantów na stałe ostała się w Chełmie. Opowiadania Profesora były zawsze bardzo ciekawe. Wszyscy słuchaliśmy Go z dużym zainteresowaniem. Teraz będzie nam bardzo brakować obecności Profesora na naszych spotkaniach Klubu Wybrzeżowych Czarniecczyków. Profesor Zbigniew Szczerba zmarł 21 września 2024 roku. Jego pamięć na zawsze pozostanie w naszych sercach.

*Jan Wróblewski, dr inż. budownictwa wodnego,
matura rocznik 1975*

* <https://pg.edu.pl/aktualnosci/2024-09/odszedl-prof-zbigniew-szczerba-prorektor-ds-nauki-w-latach-1990-1996>